

AZ ERDŐ- ÉS MEZŐGAZDASÁG FEJLESZTÉSÉNEK ÖSSZEFÜGGÉSE EURÓPA ÉS AFRIKA VONATKOZÁSÁBAN

ALOYS A. TANGO

Az erdőgazdálkodás története nem önálló. Része az általános gazdasági fejlődésnek, mint ahogy mindegyik ágazatá függvénye az általános társadalmi-termelési viszonyok fejlődésének. Az anyagi javak termelése és elosztása az emberi társadalom különböző fejlődési fokain eltérő módon valósul meg. A kialakult társadalmi-gazdasági feltételek megszabják a gazdaság különböző ágainak mozgásterét. Az erdőgazdálkodás és a mezőgazdaság is mindig az adott társadalmi fejlődési fokozat viszonyaitól függ. A mindenkorai földhasznosítás — főleg ami a mezőgazdasági területen folytatott gazdálkodást illeti — nagyfokú függést mutat a földrajzi, éghajlati, tágabb értelemben a természeti viszonyoktól. Ezekre való tekintettel érdekes összehasonlításra ad alkalmat megvizsgálni, hogyan alakult Európában és Afrikában a mezőgazdaság fejlődése, miként hatott és hat ki az erdők területi visszaszorítása.

A lakosság elsősorban irtásföldeken telepedett meg. A közeli erdőségek szolgáltatták az épületfát, a tüzelőt, míg a fölégetett erdők területén földművelés alakult ki. A népesség szaporodásával, a növénytermesztés fellendülésével arányosan csökkentek az erdők területei, míg Európára jellemzően kialakult a mai kép, a nagy mezőgazdasági földek között kisebb-nagyobb szigetek formájában találni csak erdőfoltokat. Már évszázadokkal ezelőtt fahiány alakult ki egyes körzetekben, ami szükségessé tette az erdőgazdálkodás szabályozását, a nagyarányú erdőirtások megfékezését, különböző tilalmak elrendelését, a faki-termelés engedélyhez kötését stb.

A mai Európa jellemző vonása, hogy a mezőgazdasági termelés igen magas szintet ért el. A mezőgazdaság gépesítése miatt az európai szocialista országokban — így Magyarországon — széles körben ún. nagytáblás gazdálkodást (növénytermesztést) vezettek be. A korszerű mezőgazdaság a korábbi természetátlagokat többszörösen meghaladó hozamokat biztosít. Ugyanakkor a nagy fahiány és egyre növekvő faszükséglet magával hozza, hogy egyes, mezőgazdasági használatra kevésbé alkalmas földeket beerdősítenek, főleg gyorsan növekvő fafajokkal. Így azután tanúni lehetünk annak, hogy a mezőgazdasági növénytermesztés és erdőgazdálkodás közötti viszony és a földhasznosítással összefüggő korábbi tendencia visszajára fordul. Európában az erdőterületek gyarapítása érdekében mind több, többé-kevésbé értékes mezőgazdasági földet engednek át az erdészetnek.

Az Afrikában élő népek gazdasági megerősödése, gyorsabb ütemű fejlődése megköveteli, hogy minden korábbi tapasztalatot — így az európai tapasztalatokat is — felhasználják. Az Afrikában levő trópusi erdők jelentős részében még váltógazdaság folyik. Az erdőket felégetik, s az így felszabaduló irtványokat néhány évig mezőgazdasági célra hasznosítják. Ha a talaj erodálódott, kimerült, a műveléssel felhagynak, és másutt folytatják. Afrika számos területén a mezőgazdasági „fejlesztést” még ma is az erdők rovására végzik.

A két kontinens között különböznek a földrajzi viszonyok. Rendkívül nagy eltérést mutatnak az éghajlati és csapadékviszonyok. Amennyire Európa esetében nélkülözhetetlen volt az erdőségek kiirtása, hogy hasznos mezőgazdasági földek keletkezzenek, annyira káros és veszedelmes a trópusi övezetben ez a gyakorlat az itt élő népek jövője szempontjából. A rendkívül magas hőmérséklet és a nagy mennyiségű csapadék miatt a volt erdőterületek talajai alig két-három éven át nyújtanak elfogadható mennyiségű termést a művelők számára. A talajok szerves anyaga a magas hőmérsékleten nagyon gyorsan elbomlik — nem úgy mint Európában — ezért a víz- és a szélerózió is fokozott károkat okoz benne. Így azután mind több erdő esik áldozatul a vándorlásra kényszerülő törzseknek és az a szomorú kép tárul elénk, hogy sem erdő nem marad, sem pedig mezőgazdasági termelésre alkalmas földterület nem lesz. Az ilyen vidéken az erózió jut uralomra, óriási pusztítást végezve a vidék arculatán. Elkezdődik az elsivatagosodás.

Afrika vonatkozásában — a mai viszonyokat figyelembe véve — célszerű lenne kombinált, mezőgazdasági, növénytermesztési és fatermesztési művelési gyakorlatot bevezetni az összefüggő zárt őserdő területeken kívül. Ennek az volna a lényege, hogy sem a mezőgazdasági növénytermesztést, sem pedig az erdőgazdálkodást önállóan nem kellene engedélyezni, hanem a kettőt együtt. A lakosságnak fő energiaforrása a tűzifa. Emiatt a körzetében levő területeken mind több fás növényt pusztít, amivel előidézi, hogy idővel a fűtakaró (a legeltetés lehetősége) is eltűnik. Olyan irányított földhasznosítás mellett, amelyben a mezőgazdasági növénytermesztés kiegészülne fás növények (eukaliptus, acacia stb.) telepítésével és termesztésével, csökkenthető lenne a talajok gyors lepusztulása, egy helyen volna biztosítható az élelmiszer, növény és a tűzifa. Idővel kialakítható lenne a helyhez kötött, saját legelőbázis is.

Európát nem minden esetben lehet követni. A nagyüzemi gazdálkodást bevezetni csak ott lehet, ahol megvannak az öntözés lehetőségei, de ezeken a területeken még nagyobb jelentősége legyen a fásításoknak, mint Európában.

A mezőgazdaság és a fatermesztés ilyen kapcsolata ugyanakkor szükségessé tenné azt is, hogy az egyes faluközösségek az államtól kapjanak elegendő fa-csemetét. Külön kategóriaként kellene szerepeljen az állami erdő (nagy összefüggő erdőség) és a faluközösségi erdő (ligetes erdő, erdősáv). A faluközösségi erdő kitermelése nem tartozna erdészeti engedélyezés alá. Ezek az erdők ugyanis védelmi (erózió ellen) és tűzifa igény kielégítését szolgálnák.

A Makeri 33 T harveszter alkalmazásának tapasztalatairól számunkra is hasznos ismertetés jelent meg a Forstarchiv 1932. 3. füzetének 116—118. oldalán J. Lorbach tollából. Az utóbbi időszak hó- és szélkárosításai miatt az erdeifenyő fiatalosok felé fordult a figyelem. A fő kérdés az, hogy a károkat lehetne-e mérsékelni az eddigi magas törzszám fenntartásával ellentétben erdőneveléssel. Az erőteljes törzszám-csökkentésnek nagy a költségigénye. A megoldást az új technika ígéri. Mindeddig hiányzott olyan harveszter, amellyel az első gyéritések vékonyfáját is ki lehet ráfizetés nélkül termelni. Két fő követelményt kell e többcélú gépnek kielégítenie:

1. vágja ki, dolgozza fel és rakásolja a fát,
2. a közelítő nyomon járva a lábon maradó állományban legyen képes a válogató gyéritésre.

A Makeri 31 T harveszter egy ilyen gép, amely 3500 mm hosszú, 1620 mm széles, 2400 mm magas, tömege 3750 kg, a motorja 36 PS. Alkalmas az első és a követő gyéritésekre, közelítő nyomok kitermelésére és válogató gyéritésre 15%-os lejtésig. 25 cm törzsméretig képes fát átvágni. 10—16 cm átmérőjű fák kitermelése a leggazdaságosabb. A 4—6 m-es hosszban való szállítás a legkedvezőbb. E méretekből a gép óránkénti teljesítménye 3—6 ürm.

Ref.: dr. Solymos R.